

جمعیت‌شناسی تحصیلات ۲/۱ میلیون کارمند دولت

پارونجه جویدی

مرکز آمار ایران اخیراً گزارشی از وضعیت تعداد، تحصیلات، نوع قراردادهای شغلی و سایر اطلاعات شغلی کارمندان دولت و نهادهای غیردولتی (به جز نهادهای نظارتی و انتظامی و دفاعی) را منتشر کرده است. سرور این آمارها خالی از لطف نیست. یکی از موضوعات جالب توجه در داده‌های مرکز آمار، وضعیت تحصیلی کارکنان دستگاه‌های دولتی و غیردولتی است. در ادامه به‌طور مفصل به این موضوع پرداخته شده است. موضوع حائز اهمیت اینکه در مجموع وضعیت تحصیلی کارکنان دولت از سال ۱۳۸۵ تا ۱۴۰۲ بهتر شده است. طبق این آمارها، طی سال گذشته از ۲،۱ میلیون کارمند دولت، ۲،۶ درصد تحصیلات زیردیپلم، ۱۳ درصد دیپلم، ۶،۸ درصد فوق دیپلم، ۵ درصد لیسانس، ۲۲،۳۶ درصد فوق لیسانس و ۵،۲ درصد نیز دارای مدرک دکتری بوده، اما در سال ۱۳۸۵ این ترکیب بدین صورت بوده که ۱۲،۷ درصد زیردیپلم، ۲۶،۷ درصد دیپلم، ۲۰ درصد فوق دیپلم، حدود ۳۵ درصد لیسانس، ۳،۸ درصد فوق لیسانس و ۲،۱ درصد مدرک دکتری داشته‌اند.

۲،۱ میلیون کارمند دولت، سهم ۶۴ درصدی دوازدهم

براساس گزارش مرکز آمار ایران در سال‌های گذشته تعداد کارمندان دولت بدون احتساب نهادهای نظارتی، انتظامی و وزارت دفاع به حدود ۲ میلیون و ۱۱۲ هزار نفر رسیده است. وزارت آموزش و پرورش با حدود ۹۱۰ هزار نفر و سهم ۴۳ درصدی در رتبه اول قرار دارد. پس از آن وزارت بهداشت با ۳۳۹ هزار نفر و سهم ۲۱ درصد در رتبه دوم قرار دارد. وزارت اقتصاد با ۳۱۱ هزار نفر و سهم ۶،۲ درصد در رتبه سوم، نهادهای انقلابی با ۸۹ هزار نفر و سهم ۴،۲ درصدی در رتبه چهارم و وزارت دادگستری با ۸۶ هزار نفر و سهم ۴،۱ درصد در رتبه پنجم قرار دارد. وزارت علوم با ۸۲ هزار نفر و سهم ۳،۹ درصدی و وزارت نفت با ۷۷ هزار نفر و سهم ۳،۷ درصدی در رتبه‌های بعدی هستند. صداوسیما با ۱۵،۵ هزار نفر در رتبه ۱۶ جای گرفته است. مجلس با ۱۵۸۶ نفر و وزارت خارجه با ۳۰۵۶ نفر به ترتیب کمترین کارمندان را دارند. وزارت ورزش با ۵۸۲۲ و وزارت گردشگری با حدود ۱ هزار نفر دو وزارتخانه‌ای هستند که به ترتیب در رتبه‌های بعدی و دارای کمترین تعداد کارمندان بوده‌اند. وضعیت تحصیلی کارمندان دولت نیز به این شرح است که از ۲،۱ میلیون کارمند دولت، ۲،۶ درصد تحصیلات زیر دیپلم، ۱۳ درصد دیپلم، ۶،۸ درصد فوق دیپلم، ۵۰ درصد لیسانس، ۲۲،۳۶ درصد فوق لیسانس و ۵،۲ درصد نیز دارای مدرک دکتری هستند.

زیر دیپلم‌ها در کجا مشغولند؟

براساس گزارش مرکز آمار ایران، وزارت راه و شهرسازی با ۵ درصد، وزارت صمت با ۴،۷ درصد و وزارت میراث فرهنگی با ۴ درصد در رتبه‌های اول تا سوم با بیشترین سهم کارمندان زیردیپلم قرار دارند. وزارت گردشگری، مجلس شورای اسلامی، وزارت بهداشت، وزارت ارشاد و وزارت کشاورزی هر کدام با ۳،۶ تا ۳،۷ درصد در رتبه‌های بعدی قرار گرفته‌اند. کمترین سهم در بین دستگاه‌های دولتی و غیردولتی مربوط به وزارت نیرو با ۰،۳ درصد، وزارت دادگستری با ۰،۶ درصد، وزارت ارتباطات با ۰،۸ درصد، وزارت خارجه با ۰،۹ درصد و وزارت اقتصاد با ۱ درصد بوده است.

زیر لیسانس‌ها کجا کار می‌کنند؟

وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات با حدود ۳۹ درصد، وزارت نفت با ۳۶ درصد و وزارت راه و شهرسازی با ۲۹،۵ درصد بیشترین کارمندان زیر لیسانس را دارند. وزارت میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری با ۲۷ درصد، نهادهای انقلابی با ۲۶ درصد، وزارت بهداشت با ۲۵ درصد، وزارت صمت با ۲۴ درصد، مجلس شورای اسلامی با ۲۲،۴ درصد، وزارت آموزش و پرورش و وزارت امور اقتصادی هر کدام ۲۲ درصد و ریاست جمهوری با ۲۱ درصد در ادامه لیست قرار دارند. وزارت نیرو با ۱۰ درصد از کارمندان، وزارت دادگستری با ۱۲،۸ درصد و وزارت امور خارجه با حدود ۱۳ درصد، به ترتیب کمترین کارمندان زیر لیسانس را دارند. وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و وزارت دادگستری هر کدام با ۱۴ درصد، وزارت جهاد کشاورزی و وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی هر کدام با ۱۷ درصد، سازمان صداوسیما جمهوری اسلامی ایران، وزارت ورزش و جوانان و وزارت کشور با ۱۹ درصد سهم جمعیت سازمان‌هایی را تشکیل می‌دهند که بین ۱۰ تا ۲۰ درصد کارمند دارای تحصیلات کمتر از دیپلم، دیپلم و فوق دیپلم دارند. البته حائز اهمیت است در نظر گرفته شود در این آمار تعداد تمامی کارمندان اعم از بخش خدمات تا مدیران رده بالا ارزیابی شده و بعضاً بالا بودن میزان تحصیلات فوق دیپلم لزوماً به معنای کم بودن تحصیلات یا کم بودن تعداد کارمندان تحصیل کرده در یک سازمان یا ارگان نیست و باید با توجه به جمعیت رده‌های ابتدایی سازمانی به‌طور دقیق‌تر ارزیابی و بررسی شود.

لیسانسه‌ها کجا کار می‌کنند؟

بررسی آمارهای کارمندان تحصیل کرده در مقطع لیسانس نشان می‌دهد وزارت دادگستری با ۵۷ درصد بیشترین تعداد، وزارت بهداشت با ۵۵ درصد در رتبه دوم و وزارت آموزش و پرورش با ۵۴ درصد در رتبه سوم قرار دارد. در مجموع نزدیک به ۵۰ درصد از کارمندان دولت دارای مدرک لیسانس هستند. وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی نیز با ۴۹ درصد در رده‌های بعدی قرار گرفته است. نهادهای انقلابی با ۴۷ درصد، وزارت اقتصاد، صداوسیما و وزارت ارشاد هر کدام در حدود ۴۶ درصد در رتبه‌های بعدی قرار دارند. وزارت علوم، تحقیقات و فناوری با ۱۹ درصد کمترین تعداد کارمند لیسانسه را دارد. مجلس ۲۵ درصد، وزارت خارجه با ۲۶ درصد، ریاست جمهوری با ۳۱ درصد و وزارت نفت و وزارت ارتباطات هر کدام با ۳۸ درصد در رتبه‌های بعدی جای گرفته‌اند.

چه دستگاه‌هایی بیشترین فوق لیسانس‌ها را دارند؟

نگاهی به داده‌های مرکز آمار ایران نشان می‌دهد کارمندان وزارت خارجه با سهم ۵۳ درصد در رتبه اول با مدرک فوق لیسانس قرار دارند. از عبارتی، از کل کارمندان این وزارتخانه، ۵۲ درصد فوق لیسانس هستند. وزارت نیروی‌ها با ۴۵ درصد، مجلسی‌ها و کارکنان ریاست جمهوری با ۴۴ درصد به ترتیب در رتبه‌های دوم تا چهارم قرار دارند. وزارت بهداشت با ۸،۵ درصد، نهادهای انقلابی و وزارت ارتباطات هر کدام با ۲۱ درصد در رتبه‌های اول تا سوم با کمترین سهم کارمندان دارای فوق لیسانس قرار دارند.

۵ درصد کارمندان دولت دکتری دارند

آنگونه که آمار منتشر شده از سوی مرکز آمار ایران نشان می‌دهد، گویا تحصیل کرده‌های مقطع دکتری نتوانسته‌اند حق خود را از آمار کارمندان دستگاه‌های دولتی بستانند؛ به طوری که تعداد کارمندان دارای تحصیلات

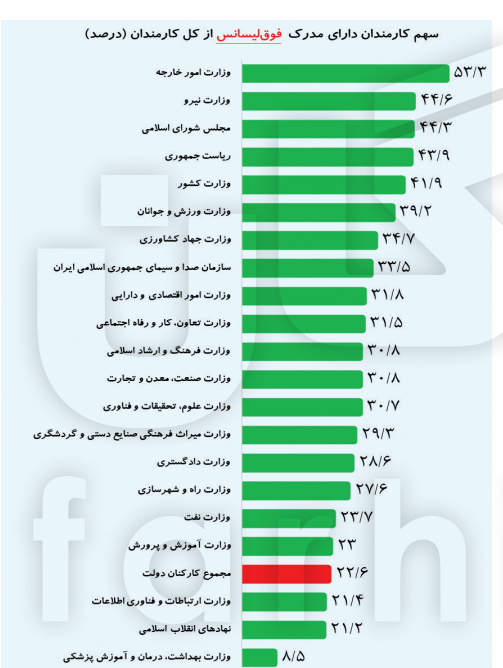
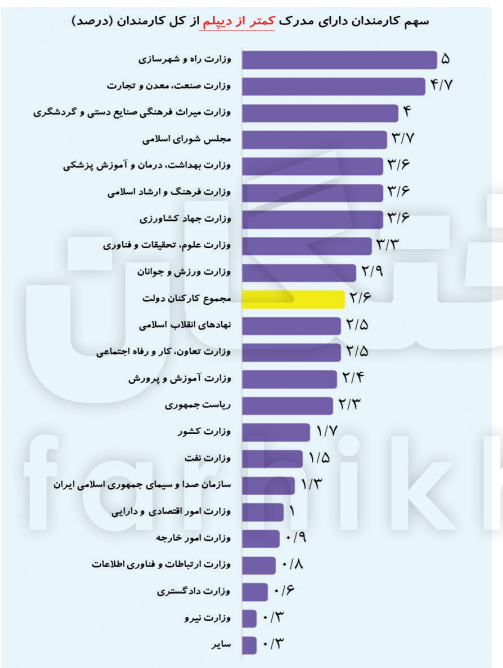
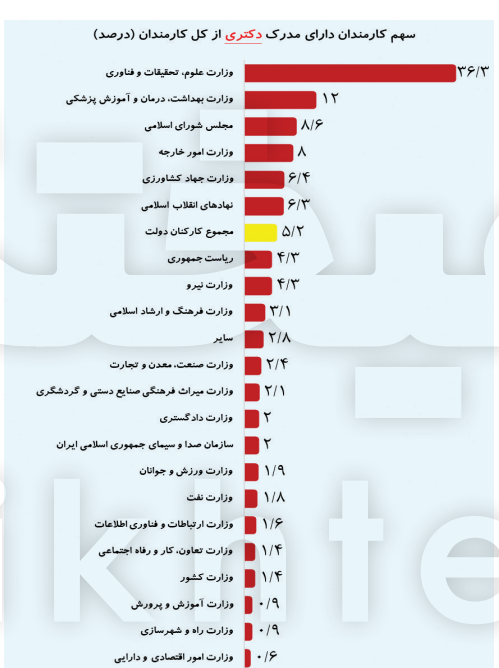
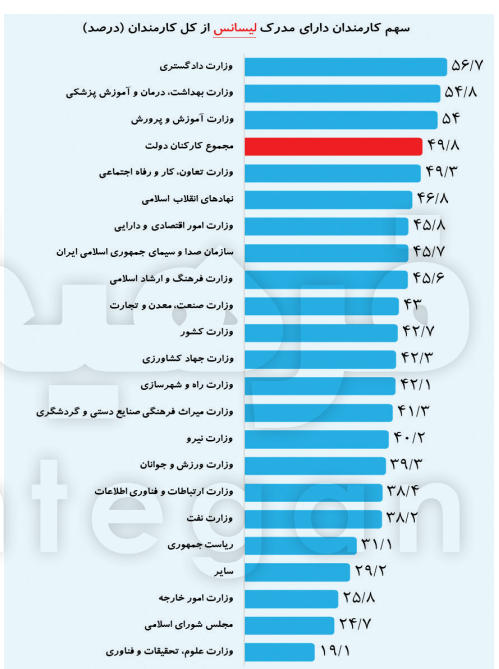
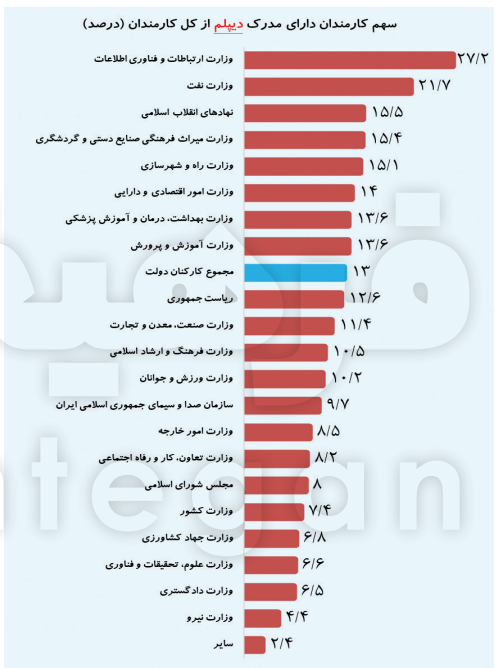
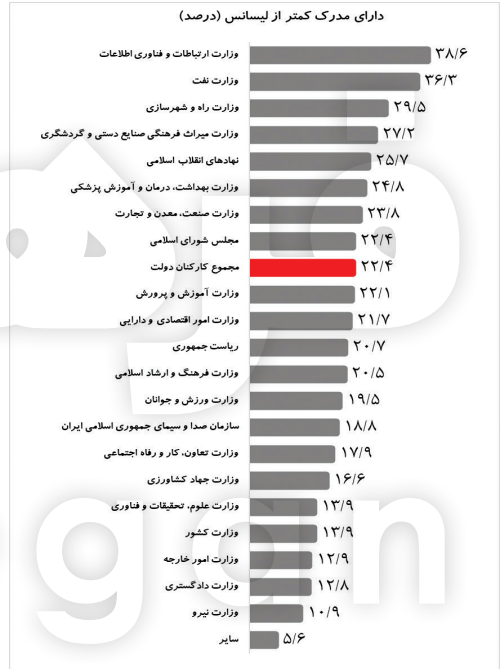
مقطع دکتری در ۵ ارگان دولتی یعنی وزارت کشور، وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی، وزارت راه و شهرسازی، وزارت آموزش و پرورش و وزارت امور اقتصادی و دارایی حدود یک درصد است. البته در این میان باید توجه داشت که وزارت علوم، تحقیقات و فناوری مقرر اصلی کارمندان با تحصیلات دکتری است؛ به این ترتیب ۳۶ درصد از کارمندان این وزارتخانه را این افراد تشکیل می‌دهند که حتی فاصله قابل توجهی با وزارت بهداشت به عنوان رتبه دوم کارمندان دارای تحصیلات دکتری دارد. پس از وزارت علوم اما ۱۲ درصد از کارمندان وزارت بهداشت دکتری دارند. در ادامه این لیست مجلس شورای اسلامی ۹ درصد، وزارت امور خارجه ۸ درصد، وزارت جهاد کشاورزی و نهادهای انقلاب اسلامی هر کدام ۶ درصد، ریاست جمهوری و وزارت نیرو ۴ درصد و وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی ۳ درصد سهم دارند. جمعیت ۲ درصدی‌ها را نیز کارمندان وزارت دادگستری، وزارت صنعت، معدن و تجارت، وزارت میراث فرهنگی صنایع دستی و گردشگری، وزارت نفت، وزارت ورزش و جوانان، سازمان صداوسیما جمهوری اسلامی ایران و وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات تشکیل می‌دهند.

وزارت اقتصاد با سهم ۶ درصدی، کمترین کارمند دکتری را دارد. در این وزارتخانه از ۱۳۱ هزار و ۵۹۵ نفر کارمند، تنها ۷۹۷ نفر از آنان دارای مدرک دکتری هستند. وزارت راه و شهرسازی و آموزش و پرورش با ۰،۹ درصد در رتبه بعدی قرار داشته و وزارت کشور و وزارت تعاون هر کدام با ۱،۴ درصد در رتبه‌های چهارم و پنجم جای گرفته‌اند.

به‌طور کلی اگر تحصیلات کارمندان در مقاطع کارشناسی ارشد و دکتری را تحت عنوان تحصیلات تکمیلی در نظر بگیریم، باز هم عنوان وزارت علوم در ابتدای این لیست قرار دارد و مجموعاً با در نظر داشتن کل آمار کارمندان این سازمان به نظر می‌رسد وزارت علوم بیشترین جمعیت کارمندان دارای تحصیلات تکمیلی را به خود اختصاص داده است. وزارت امور خارجه و مجلس شورای اسلامی نیز با ۶،۱ و ۵،۳ درصد بیشترین کارمندان دارای تحصیلات تکمیلی را دارند. در ده سازمان‌هایی که میانگین ۴۰ تا ۵۰ درصد کارمندان این مقطع در آنجا مشغول فعالیت هستند، وزارت نیرو، ریاست جمهوری، وزارت کشور، وزارت جهاد کشاورزی و وزارت ورزش و جوانان در این رده هستند.

وضعیت تحصیلات کارمندان رسانه ملی

براساس آمارهای رسمی منتشر شده از سوی مرکز آمار ایران حدود ۲ درصد از کارمندان سازمان صداوسیما جمهوری اسلامی ایران به عنوان بزرگ‌ترین رسانه کشور دارای تحصیلات مقطع دکتری هستند؛ حدود ۳۳ درصد از کارمندان نیز تحصیلات مقطع فوق لیسانس دارند و ۴۶ درصد نیز تحصیلات مقطع لیسانس هستند. در مجموع می‌توان گفت حدود ۱۹ درصد از کارمندان این سازمان تحصیلات کمتر از فوق لیسانس دارند و ۳۵ درصد نیز تا مقطع تحصیلات تکمیلی پیش رفته‌اند؛ یا به عبارتی دیگر، ۱،۳ درصد از کارمندان این نهاد زیر دیپلم، ۹،۷ درصد دیپلم، ۷،۸ درصد فوق دیپلم، ۴۶ درصد لیسانس، ۳۳،۵ درصد فوق لیسانس و ۲ درصد نیز مدرک دکتری دارند.

وضعیت تحصیلی کارکنان دولتی و غیردولتی طی سال ۱۴۰۱ (به جز نهادهای نظارتی، انتظامی و دفاعی)

سال/ارگان	جمع	زیر دیپلم	دیپلم	فوق دیپلم	لیسانس	فوق لیسانس	دکتری
وزارت آموزش و پرورش	۹۰۹,۷۵۹	۲۱,۹۵۹	۱۲۴,۰۶۷	۵۵,۶۵۰	۴۹۱,۲۹۱	۲۰۸,۹۶۴	۷,۸۲۸
وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی	۴۳۹,۲۵۰	۱۵,۶۵۰	۵۹,۶۸۲	۳۳,۵۸۰	۲۴۰,۵۳۹	۳۷,۲۷۱	۵۲,۵۲۸
وزارت امور اقتصادی و دارایی	۱۳۱,۵۹۵	۱,۳۶۱	۱۸,۴۶۴	۸,۸۲۸	۶۰,۲۹۹	۴۱,۸۴۶	۷۹۷
نهادهای انقلاب اسلامی	۸۹,۲۸۰	۲,۲۲۶	۱۳,۸۳۷	۶,۸۸۸	۴۱,۸۰۱	۱۸,۸۹۹	۵,۶۲۹
وزارت دادگستری	۸۶,۳۲۷	۴۹۳	۵,۶۲۱	۴,۸۱۳	۴۸,۹۰۹	۲۴,۶۹۳	۱,۷۲۸
وزارت علوم، تحقیقات و فناوری	۸۱,۶۷۷	۲,۷۰۱	۵,۴۰۱	۳,۲۶۸	۱۵,۵۷۳	۲۵,۰۶۲	۲۹,۶۷۲
وزارت نفت	۷۷,۳۵۶	۱,۱۷۸	۱۶,۷۸۰	۱۰,۱۳۵	۲۹,۵۶۲	۱۸,۳۰۰	۱,۴۰۱
وزارت جهاد کشاورزی	۷۳,۰۷۲	۲,۶۰۶	۵,۰۰۱	۴,۵۱۳	۳۰,۹۳۰	۲۵,۳۶۸	۴,۶۵۴
وزارت راه و شهرسازی	۴۵,۶۸۰	۲,۲۸۰	۶,۸۹۷	۴,۲۹۴	۱۹,۲۲۱	۱۲,۵۹۵	۳۹۳
وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی	۳۸,۰۷۷	۹۳۸	۳,۱۰۴	۲,۷۶۰	۱۸,۷۵۸	۱۱,۹۹۲	۵۲۵
وزارت کشور	۲۵,۴۶۳	۴۳۵	۱,۸۸۷	۱,۲۱۳	۱۰,۸۸۲	۱۰,۶۷۸	۳۶۸
ریاست جمهوری	۱۹,۱۴۳	۴۴۳	۲,۴۰۹	۱,۱۱۴	۵,۹۵۳	۸,۴۰۹	۸۱۵
وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات	۱۷,۱۲۷	۱۴۵	۴,۶۵۶	۱,۸۱۳	۶,۵۷۲	۳,۶۶۲	۲۷۹
وزارت نیرو	۱۶,۱۷۷	۵۱	۷۱۲	۹۹۵	۶,۵۰۱	۷,۲۲۲	۶۹۶
وزارت صنعت، معدن و تجارت	۱۵,۵۶۶	۷۳۵	۱,۷۷۸	۱,۱۹۴	۶,۶۹۱	۴,۸۰۰	۳۶۸
سازمان صداوسیما جمهوری اسلامی ایران	۱۵,۵۰۰	۲۰۵	۱,۵۰۳	۱,۲۰۷	۷,۰۸۴	۵,۱۹۰	۳۱۱
وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی	۱۰,۸۵۱	۳۹۶	۱,۱۳۵	۶۹۹	۴,۹۴۵	۳,۳۴۲	۳۳۴
وزارت میراث فرهنگی صنایع دستی و گردشگری	۶,۹۹۴	۲۷۷	۱,۰۷۹	۵۴۶	۲,۸۹۲	۲,۰۵۱	۱۴۹
وزارت ورزش و جوانان	۵,۸۲۲	۱۶۸	۵۹۴	۳۷۳	۲,۲۹۰	۲,۲۸۵	۱۱۲
وزارت امور خارجه	۳,۰۵۶	۲۶	۲۵۹	۱۰۶	۷۸۹	۱,۶۳۰	۲۴۶
سایر	۲,۵۰۰	۸	۵۹	۷۲	۷۳۰	۱,۵۶۲	۶۹
مجلس شورای اسلامی	۱,۵۸۶	۵۸	۱۲۷	۱۷۰	۳۹۱	۷۰۳	۱۳۷
مجموع	۲,۱۱۱,۸۵۸	۵۴,۳۳۹	۲۷۵,۰۵۲	۱۴۴,۳۰۱	۱,۰۵۲,۶۰۳	۴۷۶,۵۲۴	۱۰۹,۰۳۹

دوشنبه ۲۴ اردیبهشت ۱۴۰۳

شماره ۴۱۳۶

WWW.FDN.IR

FARHIKHTEGANDAILY

مدیر مسئول: محمد امین ایمانجانی

قائم مقام مدیر مسئول: مسعود فروغی

سرپرست: محمد زعیب زاده

تلفن و فکس: ۰۲۱ ۶۲۹۹۹۴۹۵

کد پستی: ۱۱۳۵۶۳۳۱۱۶

چاپ: چاپخانه دانشگاه آزاد اسلامی

نشانی: خیابان حافظ، پایین‌ترین تراز جمهوری

رویه‌وری ساختمان بیوس ساختمان فرهیختگان، طبقه سوم

۱۶